

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
FÖR FOTOGRAF
2007**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
FÖR FOTOGRAF
2007**

© Utbildningsstyrelsen 2007

Edita Prima Oy

Helsingfors 2007

ISBN 978-952-13-3281-4 (häft.)

ISBN 978-952-13-3282-1 (pdf)

DNR **12/011/2006**

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **13.12.2006**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.1.2007 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

Upphäver Föreskrift Nr **6/011/2002**

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN FÖR FOTOGRAF

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för yrkesexamen för fotograf. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.1.2007 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS

Kirsi Lindroos

Överinspektör

PERTTI PITKÄNEN

Pertti Pitkänen

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen för fotograf	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen för fotograf och grunderna för bedömningen	9
1 § Arbete i studio	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	9
2 § Arbete i miljö.....	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	9
3 § Digital arbetsgång	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	9
4 § Planering och kommersiella färdigheter	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	9

BILAGA	Yrkesbeskrivning	
--------	------------------------	--

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självvärdering och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR FOTOGRAF

1 § Examensdelarna

Yrkesexamen för fotograf består av fyra obligatoriska examensdelar. Examensdelarna är:

ARBETE I STUDIO
ARBETE I MILJÖ
DIGITAL ARBETSGÅNG
PLANERING OCH KOMMERSIELLA FÄRDIGHETER

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN FÖR FOTOGRAF OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

Grunderna för yrkesexamen för fotograf har utarbetats för fotografer som har grundutbildning inom området och flera års arbetserfarenhet. Kraven för yrkesexamen skiljer sig från kraven för yrkesinriktad grundexamen framför allt genom att kriterierna för bedömningen har definierats för en mera krävande nivå.

Specialyrkesexamen för fotografer skiljer sig igen från yrkesexamen genom att man där enbart visar att man behärskar ett utvalt specialområde. När det gäller de allmänna kraven på yrkesskicklighet för fotograf är yrkesexamen den mest krävande.

I kraven på yrkesskicklighet för båda examina beskrivs nivån på kompetensen med följande termer:

Behärskar = den mest krävande nivån

Kan = genomsnittlig nivå

Vet, känner, förstår = den minst krävande nivån

1 § Arbeta i studio

BELYSNING

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen behärskar belysning av olika slags motiv.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• förstår skillnaderna mellan att arbeta i studio och miljö• behärskar belysningskontrasten• behärskar hård och mjuk belysning• behärskar användning av färg i belysning• förstår färgtemperaturens betydelse i studioarbetet• kan använda olika belysningsstilar enligt bildens objekt och ändamål• beaktar de krav på belysning som olika objekt, material och ytstrukturer ställer.
Fotografen arbetar effektivt och kreativt.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• klarar av fotograferingsuppgifterna enligt tidtabellen för arbetet.

ANVÄNDNING AV STUDIOUTRUSTNING

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen behärskar den vanligaste kamera- och annan utrustning som används i studioarbete.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• behärskar, i den utsträckning arbetet förutsätter, användningen av lämplig kamera som allmänt används i studioarbete och dator som är kopplad till den• beaktar redan i fotograferingsskedet den digitala arbetsgångens krav och möjligheter• arbetar konsekvent• behärskar ändamålsenlig tidsanvändning.

VISUELLT UTTRYCK

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen kan använda olika visuella uttrycksmedel för att skapa en viss stämning eller föra fram ett önskat budskap.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• komponerar bilden enligt ändamål, motiv och innehåll• behärskar användning av perspektiv och olika bildvinklar som uttrycksmedel• behärskar användning av skärpedjup som uttrycksmedel• behärskar användning av nyanser och färger som uttrycksmedel• beaktar redan i fotograferingsskedet vilka begränsningar och möjligheter bildbehandlingen har.

SOCIALA FÄRDIGHETER

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen är social och arbetar interaktivt.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• verkar socialt och i växelverkan med kunderna, modellerna och andra personer som deltar i arbetsprocessen• beter sig korrekt i olika situationer och tar kunden i beaktande.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanden kan om han/hon vill välja produktfotografering, personfotografering eller annat specialiseringsområde. Yrkesskickligheten påvisas i samband med fotografens

normala arbetsuppgifter. Examinandens portfölj utgör det centrala materialet för bedömningen. De färdigheter och den sociala verksamhet som krävs kan bedömas direkt utifrån arbetet eller kundresponser. Examinandens självvärdering kan användas för att precisera yrkesskickligheten. Yrkesproven kan avläggas i flera delar eller moment förutsatt att yrkesskickligheten kan påvisas i den omfattning som grunderna för examen förutsätter.

2 § Arbete i miljö

GRUNDERNA FÖR ARBETE I MILJÖ

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen behärskar fotografering i miljö.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • planerar vid behov fotograferingen • bekantar sig vid behov med sin miljö på förhand • beaktar i sitt arbete de specialkrav fotograferingsmiljön och situation ställer • drar i sitt arbete nytta av karakteristika i fotograferingsmiljön • beaktar redan i fotograferingsskedet den digitala arbetsgångens och bildbehandlings krav och möjligheter.
Fotografen visar initiativförmåga och djärvhet i utförandet av fotograferingsuppgiften.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • utför fotograferingsuppgiften målmedvetet • handlar smidigt och snabbt i föränderliga situationer.

LJUS

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen kan arbeta i olika belysningsförhållanden.	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • kan på ett kreativt sätt använda sig av olika belysningsförhållanden (olika naturljusförhållanden och olika artificiella ljusförhållanden) • kan förena olika ljuskällor i miljöförhållanden och kan utnyttja detta i uttrycket • kan ändamålsenligt relatera den belysning han/hon byggt upp till olika rådande ljusförhållanden • behärskar användningen av lampor som är anpassade till arbete i miljö.

FOTOGRAFERINGSUTRUSTNING

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen behärskar den utrustning som behövs vid arbete i miljö.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• använder rutinerat kameror som passar för arbete i miljö och som i allmänhet används.• behärskar användningen av lampor som är anpassade för arbete i miljö• behärskar användningen av reflexer och andra hjälpmedel i miljöförhållanden.

VISUELLT UTTRYCK

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen behärskar medel och möjligheter för uttryck.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• komponerar bilden enligt syfte och motiv• behärskar användning av perspektiv och olika bildvinklar som uttrycksmedel• behärskar användning av skärpedjup som uttrycksmedel• behärskar användning av ljus, nyanser och färger som uttrycksmedel• behärskar användning av tid, ögonblick och rörelse som uttrycksmedel.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskicklighet för den här examensdelen påvisas i samband med normala arbetsuppgifter. Examinandens portfölj utgör det centrala bedömningsmaterialet. Som hjälp för bedömningen kan också skriftliga framställningar och muntliga diskussioner användas. För att precisera bedömningen av yrkesskicklighet kan examinandens självvärdering användas. Yrkesproven kan utföras i flera delar eller moment förutsatt att yrkesskickligheten påvisas i den omfattning som grunderna för examen förutsätter.

3 § Digital arbetsgång

DIGITAL ARBETSGÅNG

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen behärskar redskap och program för att hämta, hantera, distribuera och skriva ut en bild.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan använda redskap och program som används i den digitala arbetsgången• behärskar de filformat som används vid fotografering och kan använda dem på ett ändamålsenligt sätt• behärskar de krav som slutprodukten ställer på den digitala arbetsgången och på utrustningen• förstår begreppsapparaten och de centrala principerna för behärskan av färg och kan tillämpa dem i arbetet• kan söra för uppdatering av apparater och program.
Fotografen förstår bildens och det egna arbetets dokumentära värde.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• förstår betydelsen av provtryck eller provbilder i arbetet med kunder• kan använda metadata och arkivera filer• känner till vilka faktorer som inverkar på hållbarhet och förvaring av de färdiga provtrycken• beaktar dataskyddet i filhanteringen.
Fotografen kan bildbehandling.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan behandla bilderna med ett professionellt bildbehandlingsprogram så att bilderna kan levereras till kunden i gott skick• kan med bildbehandling stödja och komplettera det egna uttrycket.

SPRÅKKUNSKAPER

Fotografen har de språkkunskaper som arbetet förutsätter.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• förstår det centrala ordförrådet som muntligt eller skriftligt framförs i hans/hennes arbete på engelska• kan sköta kundbetjäning antingen på finska eller svenska.
---	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten i den här examensdelen påvisas i samband med normala arbetsuppgifter. I bedömningen använder man sig av skriftliga framställningar och diskussioner samt vid behov portfölj. För att precisera bedömningen av yrkesskicklighet kan man använda examinandens självvärdering. Yrkesproven kan utföras i flera delar eller moment förutsatt att yrkeskunskapen påvisas i den omfattning som grunderna för examen förutsätter.

4 § Planering och kommersiella färdigheter

ARBETSPLANERING OCH PRODUKTIV VERKSAMHET

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen känner till grunderna för företagsamhet och frilansverksamhet, kan planera sitt arbete och arbeta produktivt.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• identifierar beställarens eller kundens behov• kan berätta för kunden vilka möjligheter och begränsningar uppgiften har• känner till hela produktionsprocessen• kan uppskatta hur lång tid fotograferingen tar, kostnaderna och övriga faktorer och planera fotograferingen utifrån det• känner till grunderna för prissättningen• känner till grunderna för marknadsföring och kan marknadsföra sitt arbete• känner till grunderna för företagets ekonomiadministration och kan använda experttjänster som stöd för företagets verksamhet• kan arbeta som medlem i ett team och vid behov leda det• hittar ur arbetets synpunkt viktiga samarbetspartner och har förmåga att skapa kontakter• behärskar de upphovsrättsliga författningar som hör till det egna arbetet både ifråga om sina egna och andras rättigheter• känner till författningar som gäller personregistret och integritetsskyddet.• känner till den avtalspraxis som behövs i fotografens arbete.

BASKUNSKAPER I DATABEHANDLING

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Fotografen känner till hur datorn och nätverksomgivningen fungerar och kan tillämpa databehandling på sitt eget arbete.	Examinanden <ul style="list-style-type: none">• kan använda de vanligaste kontorsprogrammen• kan obehindrat använda e-post och andra nätförbindelser.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskicklighet för den här examensdelen påvisas i samband med normala arbetsuppgifter. Som hjälp för bedömningen kan man använda projektarbete, rapporter eller andra litterära framställningar samt muntliga diskussioner. För att precisera bedömningen av yrkesskickligheten kan också examinandens självvärdering användas. Vid behov kan yrkesprovet också avläggas i flera delar eller moment förutsatt att yrkeskunskapen påvisas i den omfattning som grunderna för examen förutsätter.

BILAGA

Yrkesbeskrivning

Befattningsbeskrivningarna för fotografer inom olika områden skiljer sig från varandra enligt respektive fotografers kundkrets. Yrkesfotograferna måste ändå alltid identifiera kundens behov och handla utifrån dem. Utgående från detta kan man anse att fotograferna arbetar i ett serviceyrke. Ett fotograferingsarbete som skall utföras på beställning förutsätter ofta också att fotografen fungerar som företagare. Pressfotografer och fotografer inom specialområden har traditionellt varit anställda men också inom de områdena går trenden mot frilans- och företagsverksamhet.

Yrkesfotograferna skall ha visuell uttrycksförmåga och goda tekniska kunskaper och färdigheter. Dessutom förutsätts de ha kommunikativa och sociala färdigheter. De skall kunna förutse och planera sitt arbete såväl ekonomiskt som tidsmässigt. En god allmänbildning och kännedom om mediekulturen är till fördel. Framför allt är det nödvändigt att fotograferna är starkt engagerade i branschen och djupt intresserade av fotografering och visuell kommunikation.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/biblioteket
Pb 380
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
kirjasto@oph.fi
www.oph.fi/svenska/bokhandel